

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข
เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Instructional Activities Based on Happy Learning Theory

Entitled “Thai Usage for Mathayom Suksa 2”

มะลิ หาธรรม¹, อุษา ปราบหงษ์², สราญ กำจัดภัย³

Mali Hatham¹, Usa Praphong², Sumran Gumjudpai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข 3) ศึกษาระดับความสุขของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.62/88.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ระดับความสุขของนักเรียนที่เรียนแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก
4. ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้อย่างมีความสุข

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to develop the instructional activities based on Happy Learning Theory entitled “Thai Usage for Mathayom Suksa 2” to contain the established efficiency of 80/80, 2) to compare the students’ learning achievements earned before and after learning through Happy Learning Theory, 3) to investigate the level of happiness possessed by the students who learnt through the instructional activities based on Happy Learning Theory, and 4) to explore the students’ satisfaction of the instructional activities based on Happy Learning Theory.

The subjects were 35 Mathayom Suksa 2 students who were studying in the second semester of 2014 at Sonthiratwithaya School, Si Songkhram District, Nakhon Phanom Province. They were obtained by cluster random sampling.

The findings were as follows:

1. The instructional activities based on Happy Learning Theory entitled “Thai Usage for Mathayom Suksa 2” contained their efficiency of 88.62/88.42 which was higher than established efficiency of 80/80.

2. After learning through the instructional activities based on Happy Learning Theory entitled “Thai Usage for Mathayom Suksa 2”, the students’ learning achievement was significantly higher than that of before at .01 level.

3. The students who learnt through the instructional activities based on Happy Learning Theory had their happiness at the high level.

4. The students’ satisfaction of learning through the instructional activities based on Happy Learning Theory entitled “Thai Usage for Mathayom Suksa 2” was at the high level.

Keywords : Instructional activities, happy learning

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทาง

สังคมและเศรษฐกิจ ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37) ดังนั้นภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทยคนไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา และฝึกฝนให้มีทักษะเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน (บุญชู สนสกุล, 2553, หน้า 31)

หลักการใช้ภาษาไทยเป็นทักษะที่จำเป็น และการเรียนหลักการใช้ภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา

และลักษณะของภาษาไทยสามารถใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยค ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554, หน้า 3)

จากการสำรวจสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย ของกองการวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ ปัจจัยแรกคือ นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนหลักการใช้ภาษาไทยโดยคิดว่าวิชาหลักภาษายากต้องใช้การท่องจำและเมื่อมีความบกพร่องคร่อมักจะตำหนิทำให้ไม่อยากเรียน ปัจจัยที่สองเกิดจากครูได้แก่ ครูขาดทฤษฎีในการสอนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนสนุก ไม่แม่นยำในเนื้อหา ขาดความมั่นใจในการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, หน้า 6 อ้างถึงใน บุญชู สนสกุล, 2553, หน้า 1-2)

จากสภาพปัจจุบันของโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นโรงเรียนหนึ่งซึ่งประสบปัญหาในด้านการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย เนื่องจากปัจจัยด้านต่างๆ เช่น ปัจจัยด้านนักเรียนคือนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการใช้ภาษาไทยมีเนื้อหา และหลักการจำที่ยาก ปัจจัยด้านครู คือครูสอนแบบบรรยาย ซึ่งสาเหตุมาจากครูขาดสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน คือเพื่อนในกลุ่มขาดความสามัคคี และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือการจัดห้องเรียนไม่เป็นระเบียบแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทยของกองการวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ครูจึงต้องพลิกแพลง วิธีสอนหลายๆ แบบ การยกตัวอย่างประกอบในการสอนควรเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน และประการสำคัญ คือ ครูต้องสอนสิ่งที่มีความรู้ ความจริง และเป็นความจริงที่เป็นประโยชน์ (ราตรี เปรียวพานิช, 2547, หน้า 191) ซึ่งในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย จึงเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในระดับมัธยม ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อคะแนนการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 22101) ยังไม่เป็นที่น่า

พอใจ จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย (ท 22101) ปีการศึกษา 2556 อยู่ในระดับต่ำ ดังจะเห็นได้จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา ปีการศึกษา 2556 (โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา, 2556, หน้า 5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้เกรดเฉลี่ยวิชาภาษาไทย เท่ากับ 2.37

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนพบว่า การเรียนรู้ย่อมมีความสุข สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ เพราะเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สนุก ไม่เบื่อหน่าย มีการตอบสนองของความรู้ในทางบวก ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ คือ นักเรียน ครู บรรยากาศในโรงเรียน และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน (กิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ, 2541, หน้า 15-29) นอกจากนี้ควรส่งเสริมการคิดของผู้เรียน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการใช้กิจกรรมที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ สื่อที่ใช้ประกอบการเรียน ควรเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง และผลดีของการเรียนรู้ย่อมมีความสุข ใฝ่รู้ เด็กมีความสุข สดชื่น ไร้เรื่องเบิกบาน ทำให้สุขภาพจิตดี (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุต.โต., 2540, หน้า 42 อ้างถึงใน ประสงค์ ปุกคำ, 2554, หน้า 21) บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยาก คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละวัย เนื้อหาวิชา มีความต่อเนื่องและขยายไปสู่ความรู้แขนงอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อชีวิตและโลก (กิตติยวดี บุญซื่อ, 2540, หน้า 7-30 อ้างถึงใน อนงค์ พงศ์คุณพร, 2554, หน้า 33-35)

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมตามแนวทางการเรียนรู้ย่อมมีความสุข ผู้วิจัยได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุข ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายด้าน องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่มีความสุข ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านผู้เรียน องค์ประกอบด้านผู้สอน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน องค์ประกอบด้านสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ดังที่ สายทิพย์ แก้วอินทร์ (2548, หน้า 21) ได้แบ่งลักษณะของความความสุขในการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านนักเรียน หมายถึง นักเรียนมีความพร้อมทุกๆ เช่น ความพร้อมทางด้านร่างกาย มีร่างกายที่แข็งแรง ความพร้อมทางด้านจิตใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย เช่น กระตือรือร้นอยากเรียน เข้าเรียนตรงเวลา กล้าแสดงออก 2. ด้านผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีความสุขขณะเรียนรู้ โดยมีการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายในห้องเรียน มีทักษะในการสอนที่ดี 3. ด้านเพื่อนและผู้อื่น หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้อื่น เช่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี การแสดงความรัก ความเอาใจใส่ 4. ด้านสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่เกิดจากการได้อยู่ในบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ บรรจง วสุอนันต์กุล (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติเรื่องสถิติและความน่าจะเป็นโดยการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสุขในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับการจัดการเรียนตามแบบปกติ เรื่องสถิติและความน่าจะเป็น โดยกลุ่มเรียนรู้อย่างมีความสุข อยู่ในระดับมาก กลุ่มเรียนรู้อย่างแบบปกติมีค่าเฉลี่ย 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ จันทร์เพ็ญ ผางโยธยา (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้มีความสุข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 85.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้

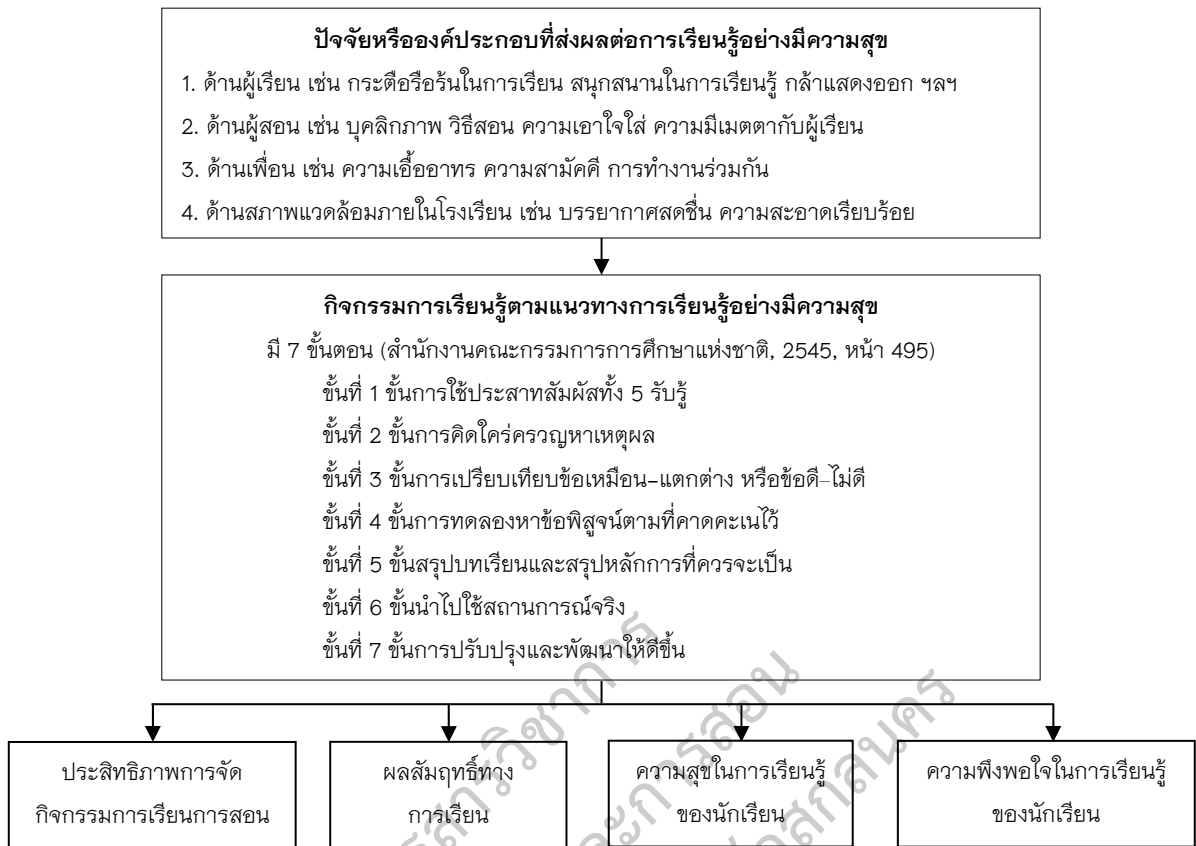
ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทยทั้งนี้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สูงขึ้น และเป็นแบบอย่างในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้มีความสุขในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาระดับความสุขของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสุนทรวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสุนทรวิจิตรวิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการเรียนรู้ อย่างมีความสุข เรื่องหลักการภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 ชั่วโมง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม แนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่องหลักการภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกรับ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3.3 แบบวัดความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 34 ข้อ

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ อย่างมีความสุข จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 ข้อ

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่พัฒนาขึ้น

3. หลังจากทดลองสิ้นสุดลงจึงดำเนินการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดิมอีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดความสุขของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ทดสอบหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการเทียบหาค่าความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) กับประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

1.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้ค่าทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

1.3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสุขในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

1.4 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสังเกต, สัมภาษณ์ และแบบบันทึกการทำกิจกรรม โดยนำมาเขียนอธิบายตอบเป็นประเด็น หรือหัวข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติร้อยละ

2. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้คำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2.1 การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ

2.2 การหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพ

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 วิเคราะห์ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

3.1.1 ค่าความยากง่าย (p)

3.1.2 ค่าอำนาจจำแนก (กรณีตัวเลือก)

3.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) จากสูตร KR_{20}

3.3 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความสุขในการเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC

4. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ อย่างมีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 88.62/88.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสุขที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย อยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.09

1.4 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.10

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตสัมภาษณ์ และอ่านแบบบันทึกการทำกิจกรรมของกลุ่มทดลองทุกคน แล้วคัดเลือกข้อความที่สะท้อนความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอน เช่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน กระตือรือร้นในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและมีการสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดีและเรียนรู้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากที่ได้ทำการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.62/88.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ ศึกษาตัวชี้วัดจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัด มีการใช้

สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ผ่านการทดลองใช้ แก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง มีการทดสอบเป็นระยะๆ มีการทดสอบหลังการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบ ทำให้นักเรียนมีคะแนนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคะแนนร้อยละ 88.62 และหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยคะแนนร้อยละ 88.42 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี คักคา (2552, หน้า 27) ที่กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระของกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งการใช้สื่อ และการวัดผลประเมินผล นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุขเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ พงโยธา (2555) ซึ่งใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุขพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องมาจากการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระหลักการใช้ภาษาไทย ครูจะต้องทราบหลักการสอนหลักการใช้ภาษาไทย เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนเข้าใจ มีความรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน สอนให้สัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษา เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน หรือสัมพันธ์กับวรรณคดีให้นักเรียนได้สนุกสนานในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันธิชัย อธิเกียรติ (2547, หน้า 85) กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนหลักภาษาไทยผู้สอนควรใช้วิธีสอนหลายๆ วิธี เพื่อสร้างความสนใจผู้เรียนจะได้ไม่เบื่อ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 21) กล่าวว่าการศึกษาที่เหมาะสมและการเรียนรู้ที่มีความสุขเมื่อเด็กได้เรียนรู้ที่มีความสุข เด็กก็จะกระตือรือร้นในการเรียน สนุกสนานในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ใฝ่รู้ในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร ลิทธิพรหม (2548) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ที่มีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนที่นักศึกษาได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ อย่างมีความสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .275$) และสอดคล้องกับ สุวิทย์ ลิไธสง (2554, หน้า ๗) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ เกม ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เกม ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข พบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย มีความสุขในการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจ เนื่องมาจากผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้เรียนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ส่งผลให้ส่งผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สนุกสนานในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก มีความมุ่งมั่นใน การทำงาน มีความสามัคคีในการร่วมกิจกรรม และยอมรับ ฟังความคิดเห็นของคนอื่น อีกทั้งครูให้คำแนะนำเมื่อ ต้องการความช่วยเหลือ ใช้เทคนิคในการสอนที่น่าสนใจ สอนสนุกสนานไม่น่าเบื่อ มีจิตใจดี สอดคล้องกับ อนงค์ พงศ์คุณาพร (2554) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์แบบร่วมมือ ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความ สุข เรื่องบทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนรู้เรื่อง สดใส มีความสุข สนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำขณะเรียน เข้าเรียนได้ตรงเวลา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ กัลยา บำรุงรัตน์ (2554) ศึกษา ระดับความสุขของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยใช้ ชุดส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทำให้รับความสุข ของเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก

4. ด้านความพึงพอใจในการเรียนรู้ นักเรียนที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความ สุข เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย มีความพึงพอใจต่อ การเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข และเนื้อหาที่เรียนเข้าใจ ง่าย ทำให้นักเรียนเรียนรู้โดยไม่เบื่อหน่าย เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีความหลากหลาย น่าสนใจ กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เรียนแล้วมี ความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความสบายใจ ความภูมิใจใน ตนเองเมื่อทำกิจกรรม ช่วยให้แสดงออกและลงมือปฏิบัติ จริง ส่งเสริมการทำงานร่วมกันกับเพื่อนๆ ครูเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สื่อการเรียน การสอนสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนการเรียนการสอน น่าสนใจ ครูมีเทคนิคในการจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและ ประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุข สอดคล้องกับ สุธิดา หงส์ศรีหมั่น (2547, หน้า 53) กล่าวว่า ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติ กิจกรรมการเรียน การสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จนบรรลุสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ในการเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลจะเรียนรู้ หรือมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้นบุคคลจะต้อง อยู่ในสภาวะที่พึงพอใจ สุขใจเป็นเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยแสดงถึงประสิทธิผลของการ จัดการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข ทั้งในด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ความพึงพอใจในการเรียน ดังนั้นครูผู้สอน ควรนำไปใช้ในการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระอื่นๆ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนหลักการใช้ภาษาไทย โดยใช้แนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข เวลาที่ใช้ควรยืดหยุ่นให้เหมาะสมและเพียงพอกับกิจกรรม ถ้าเร่งรัดเกินไปอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนหลักการใช้ภาษาไทย โดยใช้แนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข ครูควรเตรียมสื่อการเรียนรู้การสอนให้พร้อม และใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข กับสาระการเรียนรู้อื่น เช่น การอ่าน การเขียน วรรณคดี

2. ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น และเนื้อหาอื่น เพื่อเป็นการยืนยันประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัลยา บำรุงรัตน์. (2554). *การศึกษาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยใช้ชุดส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กิตติวดี บุญซื่อ และคณะ. (2541). *การเรียนรู้ที่มีความสุข*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์.
- พันธ์ชัย อธิเกียรติ. (2547). *พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). *ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ ผางโยธา. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บรรจง วสุอนันต์กุล. (2554). *การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่มีความสุขกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่องสถิติและความน่าจะเป็นโดยการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชู สนสกุล. (2553). *การพัฒนาชุดการสอนภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประสงค์ ปุกคำ. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ราตรี เปรียวพานิช. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา. (2556). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2556*. นครพนม: งานวิชาการโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา.
- วิลาสินี ศักดา. (2552). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ศศิธร สิทธิพรหม. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ที่มีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สายทิพย์ แก้วอินทร์. (2548). *การเรียนรู้ที่มีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์). วิทยานิพนธ์ ค.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การเรียนรู้ที่มีความสุข. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.*
- สุธิดา หงส์ศรีหมั่น. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์
ชั้นอนุบาล 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุวิทย์ ลิไธสง. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เกม ตามแนวทางการเรียนรู้ที่มีความสุข
เรื่องทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- อนงค์ พงศ์คุณพร. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบร่วมมือ ตามแนวทางการเรียนรู้
อย่างมีความสุข เรื่องบทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.*

วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร